

РЕЗУЛЬТАТИ
опитування стейкхолдерів
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня освіти
Фінанси, банківська справа та страхування
та освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня освіти
Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Полтавського державного аграрного університету

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету, відповідальна за підготовку бакалаврів за освітньо-професійною програмою першого (бакалаврського) рівня освіти Фінанси, банківська справа та страхування та магістрів за освітньо-професійною програмою (далі – ОПП) Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, з 2021 року проводить семестрове опитування здобувачів вищої освіти щодо якості ОПП. Однак результати здобуття освіти повинні також враховувати очікування зовнішніх стейкхолдерів – роботодавців, замовників освітніх послуг щодо підготовки майбутніх випускників.

З метою дослідження очікувань роботодавців стосовно результатів навчання, загальних і фахових компетенцій випускників у січні-лютому 2025 року було проведене анкетування стейкхолдерів щодо необхідності підготовки в регіоні фахівців за ОПП першого (бакалаврського) рівня освіти Фінанси, банківська справа та страхування та ОПП другого (магістерського) рівня освіти Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок.

Опитування проводилося онлайн з використанням шаблонів Google Forms. Таке анкетування зовнішніх стейкхолдерів проводиться кафедрою не вперше: зокрема, у січні-лютому 2021 року до оцінки підготовки фахівців за ОПП та задоволеності формуванням фахових компетенцій долучилися 49 респондентів. 2025 року в анкетуванні взяли участь 22 респонденти – представників потенційних роботодавців.

Респонденти представляли наступні сфери:

- державні й комерційні банки – 6 респондентів, що у відносному виразі становить 27,3 % від загальної кількості опитаних (2021 року їх було 36,7 %);
- страхові компанії, фінансові установи – 3 респонденти або 13,6 % (у попередньому опитуванні – 6,1 %);
- Державна аудиторська служба України, органи місцевого самоврядування, – 5 осіб, 9,1 % опитаних (в опитуванні 2021 року в державних та місцевих органах працювало 10,2 % респондентів);
- інші підприємства, установи 8 респондентів, або 36,4 % (у попередньому опитуванні їх було 47,0 %).

Респонденти оцінили актуальність для регіону підготовки фахівців за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування / Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок оцінювалися за шкалою від 1 (неактуальна й непотрібна) до 5 (дуже актуальна та дуже потрібна). Відповіді стейкхолдерів розподілилися наступним чином: 20 осіб (90,9 %) поставили 5 балів, тобто вважають це дуже актуальним і дуже потрібним; 1 особа (4,5 %) поставила 4 бали; 1 респондент (4,5 %) – 3 бали. Жоден респондент не поставив 1 або 2 бали, тобто не вказав, що підготовка фахівців є неактуальною чи непотрібною.

22 відповіді

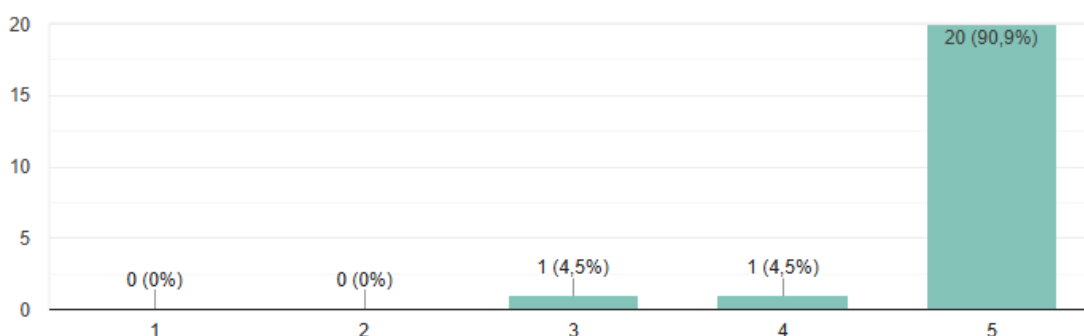

Рис. 1. Відповідь на запитання «Чи вважаєте Ви, що підготовка фахівців за ОПП Фінанси, банківська справа та страхування / Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок є актуальною і необхідною для регіону?»

Середня оцінка відповіді на запитання щодо актуальності та необхідності підготовки фахівців за ОПП для регіону становить 4,86 бала, що складає 97,2 % від максимальної оцінки. Зазначимо, у 2021 році ці показники становили 4,31 бала та 86,2 %, що свідчить про зростання значущості підготовки фахівців за ОПП на думку стейкхолдерів.

Важливою частиною дослідження є оцінка того, як випускники ПДАУ (та її попередніх назв) ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування / Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» інтегруються в ринок праці. За результатами, 19 опитаних (86,4% респондентів) підтвердили, що на їх підприємствах/установах працюють випускники цього напрямку, що свідчить про високу затребуваність таких спеціалістів. Це більше порівняно з 67,3% в 2021 році. Лише 13,6% респондентів зазначили, що у їхніх організаціях наразі немає випускників ОПП. Отже, думка респондентів щодо підготовки фахівців з фінансів, банківської справи та страхування базується переважно на оцінці рівня підготовки й компетентностей випускників ОППП минулих років.

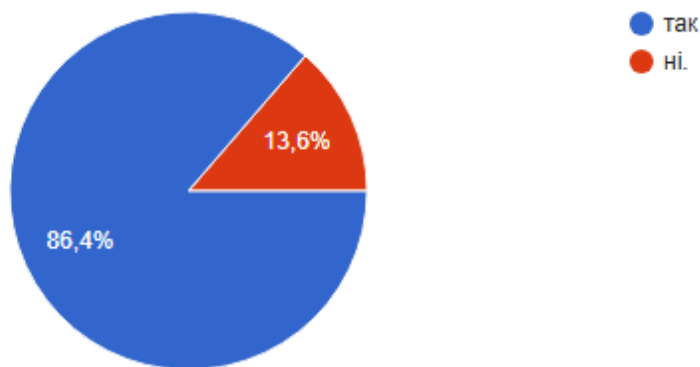

Рис. 2. Розподіл відповідей на запитання «Чи працюють на даний час або працювали раніше на Вашому підприємстві (в організації/установі) випускники ПДАУ (попередні назви ПДСГІ, ПДАА) ОПП Фінанси, банківська справа та страхування / Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок?»

Згідно з результатами опитування, 19 респондентів, які наразі є роботодавцями випускників ОПП високо оцінили задоволеність рівнем професійної підготовки та придатністю до працевлаштування випускників ПДАУ

ОПП Фінанси, банківська справа та страхування / Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. високо за шкалою: від 1 (не задоволені) до 5 (повністю задоволені). У підсумку відповіді респондентів розподілилися наступним чином: 84,2 % поставили 5 балів, тобто повністю задоволені; 15,8 % оцінили її на 4 бали. 84,2 % роботодавців поставили максимальну оцінку (5 балів), що свідчить про їхню повну задоволеність підготовкою спеціалістів, 15,8% оцінили підготовку на 4 бали. Важливо зазначити, що в 2025 році не було жодних оцінок нижче 4 балів (рис. 3).

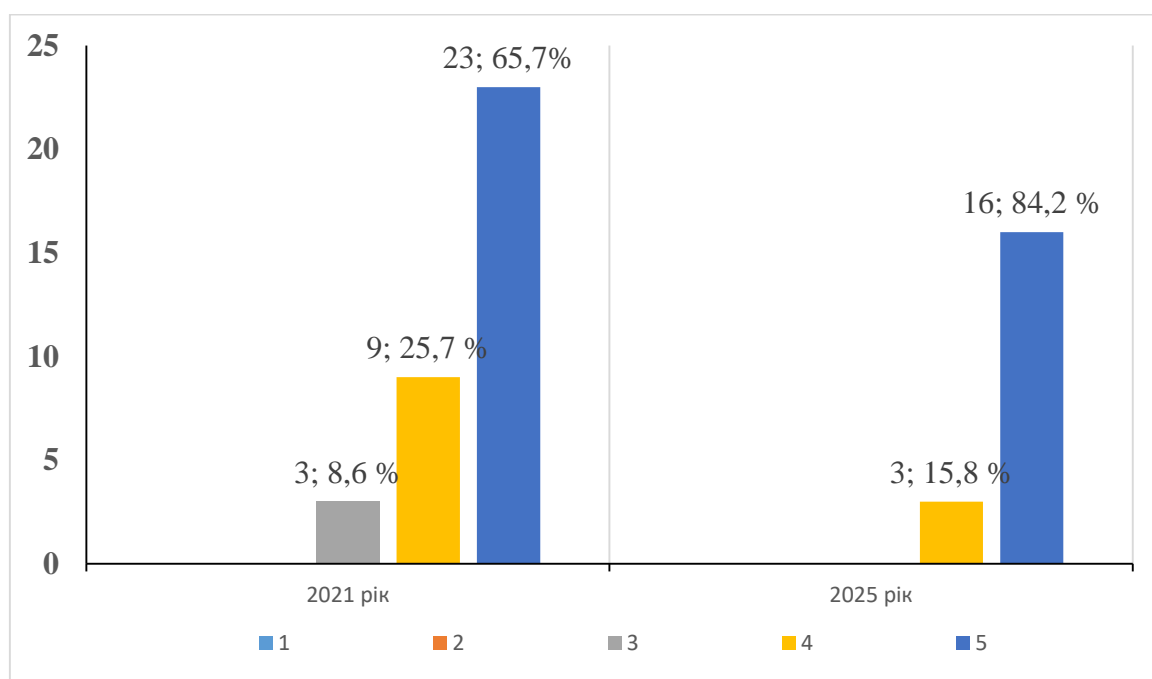

Рис. 3. Розподіл відповідей стейкхолдерів на питання щодо задоволеності рівнем професійної підготовки та придатністю до працевлаштування випускників ПДАУ випускників ПДАУ ОПП Фінанси, банківська справа та страхування / Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

У 2021 році середня оцінка задоволеності стейкхолдерів рівнем підготовки випускників ОПП складала 4,57 бала (91,4% максимальної оцінки), а в 2025 році цей показник підвищився до 4,84 бали, що становить 96,8% від максимальної оцінки. Це свідчить про позитивну динаміку та невпинне вдосконалення підготовки випускників, що відповідає вимогам роботодавців.

Результати аналізу зацікавленості роботодавців у прийомі на роботу випускників ПДАУ ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» наведені на рис. 4.

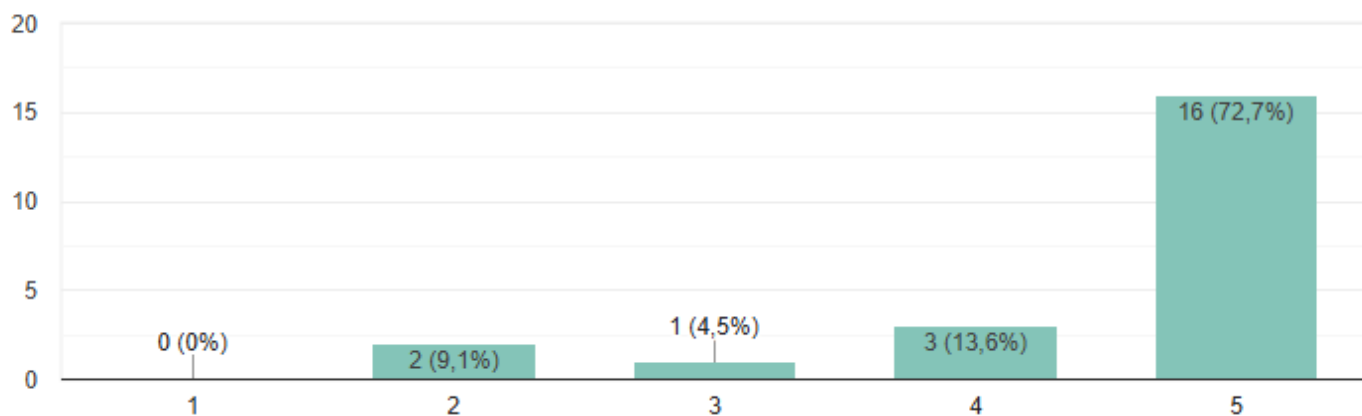

Рис. 4. Розподіл відповідей стейкхолдерів на питання щодо зацікавленості в прийомі на роботу випускників ПДАУ ОПП Фінанси, банківська справа та страхування / Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Більшість роботодавців (16 із 22) висловили високу зацікавленість у прийомі на роботу випускників цієї спеціальності – найвищу оцінку за 5-бальною шкалою. 3 респонденти поставили оцінку 4, що також свідчить про можливість працевлаштування випускників, але за певних умов чи з обмеженнями. Низьку зацікавленість проявили лише 3 респонденти, один з яких поставив 3 бали і двоє – 2 бали. Проте, зацікавленість у працевлаштуванні працівників формується переважно внутрішніми чинниками організації і на пряму не залежить від якості підготовки фахівців за певною ОПП.

Очікування стейкхолдерів щодо знань, умінь, навичок, компетентностей, якими повинні володіти майбутні фахівці, що навчаються за ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування», об'єднані в змістовні групи (табл. 1).

Таблиця 1

Бачення стейкхолдерів щодо знань, умінь і навичок, якими повинні володіти фахівці зі спеціальності ОПП Фінанси, банківська справа та страхування / Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок?

Групи відповідей	Варіанти відповідей
<p>Професійні компетентості, знання та вміння</p>	<p>Основні знання, вміння та навички, якими повинні володіти майбутні фахівці: - знання основних норм фінансового, банківського та страхового законодавства, а також міжнародних стандартів, а також здатність орієнтуватися у законодавчих змінах та розуміти їх вплив на фінансову діяльність підприємств, фінансових установ тощо; здатність аналізувати фінансові показники; володіння сучасними програмними засобами для фінансового аналізу (наприклад, Excel, спеціалізовані фінансові програми, системи управління базами даних).</p> <p>Досконале знання банківської сфери.</p> <p>Знання в галузі фінансів та економіки.</p> <p>Знання економіки, страхування.</p> <p>Знання бухгалтерського обліку.</p> <p>Основи економічного аналізу, знання нормативної бази НБУ (базовий рівень), володіння термінологією.</p> <p>Базові знання у сфері фінансів, знання фінансового законодавства або хоча б розуміння де можна це переглянути.</p> <p>Обізнані в бухгалтерському обліку та розподілі фінансів підприємства.</p> <p>Вміння проводити фінансовий аналіз та оцінювати ефективність діяльності підприємств. Вміти управляти фінансовими ресурсами, формувати бюджети, складати та аналізувати фінансову та податкову звітність.</p> <p>Знати особливості досліджуваної галузі, тенденції розвитку, показники прибутковості; вміти працювати з бухгалтерською та фінансовою звітністю, знати порядок складання рахунків; володіти аналітичним складом розуму, щоб проводити комплексний аналіз вигідності конкретних угод.</p> <p>Здатність орієнтуватися в законодавчій базі, базове розуміння економічних процесів, вміння ефективно застосувати на практиці здобуті знання.</p> <p>Глибоке розуміння фінансових принципів, методів оцінки активів та зобов'язань, знання макро- та мікроекономіки, а також розуміння функціонування фондових ринків; управління ризиками; навички планування та стратегічного мислення; знання фінансового законодавства та нормативів</p> <p>Високий рівень теоретичних знань та розуміння їх застосування на практиці з наступних напрямів: Основи фінансів, банківської справи, страхування, фондового ринку та їх взаємозв'язок. Сучасні фінансові теорії та практики. Податкове законодавство та регулювання фінансового сектору. Структура й функціонування фінансових установ. Основи макро- та мікроекономіки. Системи управління фінансовими ризиками.</p> <p>Бухгалтерський облік і фінансова звітність. Фінансове планування, бюджетування та аналіз. Інвестиційна діяльність і управління активами.</p> <p>Фінансова грамотність – 2 відповіді.</p> <p>Вміння працювати з офісною технікою, інтернет.</p> <p>Майбутні фахівці повинні вміти поєднувати основи знань з фінансів з умінням працювати в умовах динамічної економіки та швидко адаптуватися до змін.</p>

Групи відповідей	Варіанти відповідей
Аналітичні компетентності	<p>Вміння володіти деякими комп'ютерними програмами.</p> <p>Аналітичне мислення.</p> <p>Аналітичні здібності.</p> <p>Аналітичні здібності.</p> <p>Аналітичні здібності, уважність до деталей.</p> <p>Аналітичне мислення та здатність до аналізу фінансових даних.</p> <p>Уміння аналізувати фінансові звіти та оцінювати фінансовий стан організацій.</p>
Особистісні та комунікативні характеристики	<p>Вміння працювати з людьми: вести переговори.</p> <p>Вміння спілкуватися та проводити переговори, робота в команді, вміння приймати рішення (не перекладати проблему на інших).</p> <p>Вміння швидко і якісно виконувати поставлені завдання, стресостійкість, бажання постійно отримувати нові знання та навички.</p> <p>Бажання навчатися, вміння креативно думати, рахувати, уявляти ситуацію і варіанти її вирішення.</p> <p>Вміння швидко вчитися.</p> <p>Комунікативні навички.</p> <p>М'які навички (Soft Skills): Критичне мислення й адаптивність. Емоційний інтелект і стресостійкість. Тайм-менеджмент і багатозадачність.</p> <p>Ініціативність і здатність до самостійного навчання. Інноваційне мислення для розробки нових фінансових рішень. Знання основ ділової етики та корпоративної соціальної відповідальності. Дотримання професійних стандартів і конфіденційності.</p> <p>Бути проактивними, натхненними.</p> <p>Уважність до деталей.</p> <p>Цілеспрямованість, бажання вчитися та досягати.</p> <p>Знання з практичної підготовки, комунікабельність.</p> <p>Комунікабельність, терплячість.</p> <p>Цілеспрямованість, точність, наполегливість, терпіння.</p> <p>Професійна етика та відповідальність за прийняті рішення.</p>

Відповідь на запитання «Чи забезпечує ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» формування тих компетентностей, які потрібні фахівцям для ефективної роботи на Вашому підприємстві (в установі/організації)?» оцінювалася за шкалою від 1 (не забезпечує) до 5 (повністю забезпечує).

У підсумку відповіді розподілилися наступним чином (рис. 5): 15 осіб (68,2 %) – 5 балів, тобто повністю забезпечує; 5 осіб (22,7 %) – 4 бали; 2 особи (9,1 %) – 3 бали. Відповідей «не забезпечує» не було. Отже, середня оцінка відповіді на це запитання – 4,59 бала), у 2021 році середня оцінка становила 4,22 бала. Це вказує на високу відповідність навчальних програм потребам ринку праці в галузі фінансів, банківської справи та страхування.

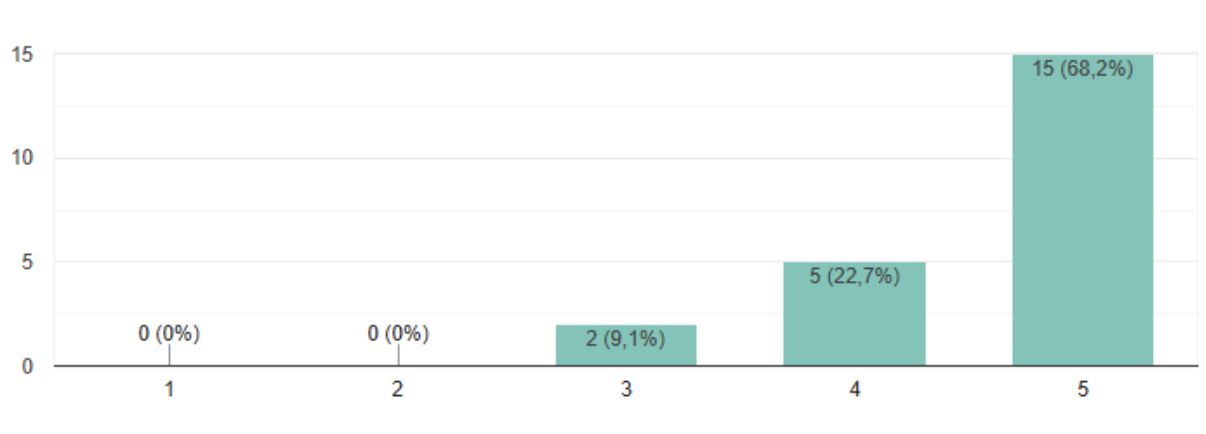

Рис. 5. Оцінка рівня формування компетентностей, які потрібні фахівцям для ефективної роботи ОПП Фінанси, банківська справа та страхування / Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок формування

Респонденти зазначили форми співпраці організацій, які вони представляють з ПДАУ:

1. Організація виробничих та/або навчальних практик здобувачів вищої освіти ПДАУ на підприємстві – найпоширеніша форма співпраці, яку зазначили 36,4 % респондентів.

2. Проведення занять фахівцями підприємства (організації, установи) в ПДАУ – цю форму співпраці реалізують 27,3 % організацій.

3. Інформаційне забезпечення написання курсових та кваліфікаційних робіт – 13,6 % респондентів зазначили участь у цьому процесі.

4. Рецензування освітньо-професійних програм – 13,6 % респондентів зазначили, що залучені до цього процесу, ще один респондент (4,5 %) надав відгук на ОПП.

Також формою співпраці є стажування (підвищення кваліфікації) викладачів ПДАУ на нашому підприємстві (організації, установи) – одна відповідь. 27,3 % респондентів не реалізує жодної з наведених форм співпраці.

Таким чином, найбільша активність спостерігається в сфері практичної підготовки студентів через організацію практик та проведення занять фахівцями підприємств. Це також демонструє прагнення підприємств сприяти підвищенню

якості підготовки майбутніх фахівців через безпосереднє включення в навчальний процес.

У подальшому стейкхолдери планують реалізувати наступні форми співпраці з ПДАУ:

1. Рецензування освітньо-професійних програм – 22,7 % респондентів зазначили, що мають намір здійснювати цю форму співпраці.

2. Проведення занять фахівцями підприємства (організації, установи) в ПДАУ — планується здійснювати 50,0 % респондентів.

3. Організація виробничих та/або навчальних практик здобувачів вищої освіти ПДАУ на підприємстві – популярна форма співпраці, яку планують 50,0 % організацій.

4. Інформаційне забезпечення написання курсових та кваліфікаційних робіт – 18,2 % респондентів зазначили, що планують залучити свою організацію до цієї форми.

5. Стажування (підвищення кваліфікації) викладачів ПДАУ на підприємстві планують впровадити таку форму співпраці 18,2 % організацій.

Згідно з відповідями на питання про слабкі сторони ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування / Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», 20 респондентів (90,9 %) не виявили жодних значних слабких сторін.

Також були дані наступні відповіді:

1. Підсилення облікових аспектів.

2. Проблеми з працевлаштуванням без досвіду (один респондент вказав, що не всі роботодавці готові брати молодих спеціалістів без досвіду роботи, проте це зауваження, на нашу думку, не можна вважати недоїлком ОПП).

Загалом можна зробити висновок, що більшість роботодавців задоволені змістом ОПП і програмою підготовки.

Згідно з відповідями на питання про сильні сторони ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування / Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», респонденти відзначають кілька ключових аспектів:

– практична спрямованість – 3 відповіді, зокрема «Фахова професійна підготовка спеціалістів з практикоорієнтованим навчанням»;

– тісні зв'язки зі стейкхолдерами, зокрема «Залучення практиків до проведення лекцій та семінарів забезпечує студентам можливість ознайомитися з реальними кейсами та отримати практичний досвід» «Активна робота з роботодавцями, що є запорукою успіху майбутніх випускників. Вони вже знають підприємства, аналізуючи та мають вибір в працевлаштуванні. Особливо зараз, коли є великий кадровий "голод"; «Значна кількість партнерських підприємств для проходження практики»; «Програми передбачають активну співпрацю з різносторонніми роботодавцями та керівниками баз практики»;

– високий рівень викладачів – 8 відповідей;

– сильна база теоретичних та практичних знань.

– актуальність вибіркової дисципліни і постійно їх розширення. Відповіді: «Освітня програма орієнтована на потреби сучасного фінансового ринку, що постійно змінюється»; «Комбінація знань у фінансах, банківській справі, страхуванні та фондовому ринку дозволяє студентам отримати багатогранну освіту та стати універсальними фахівцями»; «Програма акцентує увагу на практичних аспектах роботи фінансових установ, банків і страхових компаній»; «Програма надає можливість розвивати аналітичні навички, необхідні для прийняття важливих фінансових рішень у складних і змінних економічних умовах»; «Постійна співпраця зі стейкхолдерами, які діляться своїми знаннями та навичками під час роботи»

– гарна стартова база знань, залучення до навчання фахівців різних галузей.

Загалом, більшість респондентів вважають, що програма має сильну теоретичну та практичну основу, висококваліфікованих викладачів і надає студентам можливість для розвитку в реальних умовах роботи.

Отже, на думку респондентів освітньо-професійні програми (ОПП) «Фінанси, банківська справа та страхування» та «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» забезпечують належну підготовку студентів завдяки поєднанню теоретичних знань та практичних навичок. Це дозволяє

майбутнім фахівцям впевнено адаптуватися до вимог ринку праці та забезпечити ефективну роботу у фінансових установах, банках та страховиках.

Програма орієнтована на практичну підготовку, що підтверджується активною співпрацею з роботодавцями та широкими можливостями для проходження практики на базах партнерських підприємств. Студенти мають можливість безпосередньо ознайомлюватися з реальними кейсами та здобувати цінний практичний досвід.

М'які навички (soft skills), зокрема критичне мислення, емоційний інтелект, здатність до ефективної комунікації та управління проектами, відіграють значну роль у формуванні компетентних фахівців. Вони дозволяють не тільки вирішувати складні завдання, але й ефективно взаємодіяти з командою та партнерами.

ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування / Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» забезпечує комплексну підготовку фахівців, орієнтованих на реальні потреби ринку праці. Програма враховує актуальні тенденції розвитку фінансового сектора, цифровізації та глобалізації, що дозволяє студентам бути готовими до професійних викликів і забезпечує їм конкурентні переваги.

Отже відповіді респондентів показують, що навчальна програма ОПП ПДАУ має високий рівень адаптації до вимог ринку праці, а її випускники мають необхідні знання і навички, щоб успішно працювати в галузі фінансів, банківської справи та страхування. Ці висновки свідчать про необхідність розвитку ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування / Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Результати анкетування узагальнили:

Безкровний О. В. – гарант ОПП Фінанси, банківська справа та страхування першого (бакалаврського) рівня, к.е.н., доцент, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Єгорова О. В., к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування.